

ומתרצת הגמרא: **במריירתא**. מדובר במלח שהוא מר שאין ראוי לאכילה.

ומקשה הגמרא: **חזיא לעורות**, הרי ראוי לעבד בו עורות.

ומתרצת הגמרא: **דאית בה קוצי**, מדובר שיש שם קוצים שאי אפשר לעבד בזה עורות שמסרטים את ידיו.

ומקשה הגמרא: **כיון דקשיא לכותל שקלא**, הרי למדנו במשנתנו שמלח קשה לכותל, אם כן, מחמת זה יטלנו משם.

ומתרצת הגמרא: **דיתבא אחספא**, מדובר שנמצא המלח על גבי חרס לכן אינו מזיק לכותל.

ומקשה הגמרא: **חספא גופא תיחוי**, שהחרס בעצמה תחצוץ ולמה צריך את המלח כדי לחצוץ?

ומתרצת הגמרא: **דלית בה שיעורא**, כשאין שיעור חשוב בחרס ולכן נחשב כמי שאינו. ⁽¹²⁾ **כדתנן** במסכת שבת לגבי שיעור הוצאה [פב א]: **חרס, כדי ליתן בין פצים לחבירו**. שיעור חרס שחייבין עליו כשהוציאו בשבת, אם יש בו שיעור שאפשר

ליתן ממנו על החלונות שבכותל, שהדרך היה כשהיו עושים חלונות בכותל היו מרחיקין את האבנים או הלבנים זה מזה כדי שיכנס שם האורה, ונותן במקום החלון למעלה ולמטה חרס רחב בין זה לזה וטח בטיט, והחרס עב ועומד שם כאבן. ⁽¹³⁾ אם יש בחרס כשיעור הזה, נחשב הוא לדבר חשוב וחייבין על הוצאתו. והוא הדין כאן, שאם אין בו כשיעור הזה, נחשב כמי שאינו.

שנינו בברייתא: **כלי חרס ממעט**.

ומקשה הגמרא: **כלי חרס חזי לה**, הרי כלי חרס ראוי לשימוש ואם כן, אינו מבטלו?

ומתרצת הגמרא: **דמיטנתה**, כשהוא מטונף ואינו ראוי לשימוש.

ומקשה הגמרא: **חזי לאומנא**, הרי ראוי לאומן המקיז דם להכניס שם הדם?

ומתרצת הגמרא: **דמנקב**. כשהוא מנוקב, ולכן אינו ראוי להכניס בו דם.

שנינו בברייתא: **ספר תורה ממעט**.

ומקשה הגמרא: **חזי למקרא**, הרי ראוי לקרות בו.

וגורסים אח"כ וכדתנן וכו', והינו שהוקשה להגמרא שכיון שהחרס הוא דבר חשוב אם כן, יקח את החרס משם כשיצטרך לו ויסיר גם המלח כדי שלא יזיק לכותל, ועל זה מתרצינן וכדתנן וכו', היינו שאין שיעור בחרס כדי ליתן בין פצים לחבירו, לכן אינו דבר חשוב ומבטל את החרס שם.

13. כן פירש רש"י כאן, ובשבת פירש כשמסדין פצימין ועמודים וקורות ועושיין שורות של

שאם לא כן הרי יקחוהו לאחר השבת, ולענין למעט בחלון צריך ביטול לעולם. והרשב"א והריטב"א כתבו שמספיק ביטול רק לשבת, ואינו צריך ביטול לעולם.

12. כן פירש רש"י. והראשונים תמהו עליו וכי מפני שאינו דבר חשוב אינו חוצץ, הרי הוא מבטלו לעולם וממעט את החלון משיעורו. לכן פי' תוס' ועוד ראשונים שתי' הגמרא הוא שאין שיעור בחרס לבד כדי למעט החלון משיעורו,

את המימרא של רבה בענין היתר הטלטול במבוי בשבת: **עושה אדם שני צבורי מלח**, מעמיד שתי ערימות מלח [בגובה עשרה טפחים לפחות] בפתח המבוי, סמוך לכותלי המבוי, משני צידיו, **ומניח עליהם קורה** כדי להתיר בכך את הטלטול במבוי בשבת, דהיינו שמניח את שני ראשי הקורה על שני צבורי מלח בסמוך לכותלי המבוי, ויכול לעשות כן לפי **שהמלח מעמדת את הקורה**, ו**הקורה מעמדת את המלח**. ציבורי מלח מעמידין את הקורה, ואילו כובד הקורה מעמיד את המלח שישאר צבור כגוש אחד ולא יתפור, ולכן נחשב הדבר כהעמדת קורה על דבר מתקיים.

לפי זה, אין עוד צורך להגיע לחילוקן של רב פפא בדברי רב ושמואל, ולומר שהם דיברו בשני סוגי מלח, אלא אפשר להעמיד את דברי רב ושמואל באותו הסוג, **אפילו מלח איסתרוקנית**.

ולא פליגי רב ושמואל:

הא דאיכא קורה, הא דליכא קורה. רב דיבר כשלא מונחת קורה מלמעלה על ערימת המלח, ולכן יכול הוא להתפור. ושמואל דיבר כשמונחת קורה על ראש הערימה של המלח, והקורה מעמדת את המלח שלא יתפור.

שנינו במשנה: **מרחיקין את הריחים ג' מן השכב שהן ארבעה מן הרכב:**

ומבאר הגמרא: **מאי טעמא? משום טיריא**. מה הטעם שצריך להרחיק מהריחים, משום שנדנדו הריחים מרעיד את הקרקע ומרפה

ומתרת הגמרא: **בבלוי**, כשהוא בלוי ואין ראוי לקרות בו.

ומקשה הגמרא: **הא בעי גניזה**, והרי צריך לגונזו, אם כן, יקחנו משם כדי לגונזו?

ומתרת הגמרא: **שם תהא גניזתה**. כשאמר ששם בחלון תהא גניזתה.

ומביאה עתה הגמרא דיון בהלכות מחיצה לגבי שבת, איזו היא מחיצה הגודרת את רשות היחיד:

אמר רב: בכל עושין מחיצה, חוץ ממלח ורבב. כל הדברים, אפשר לעשות מהם מחיצה לענין שבת ולשאר דינים, חוץ ממלח ושומן, מפני שהמלח מתפור, והשומן נמס כשמתחמם.

ושמואל אמר: אפילו מלח אפשר לעשות בו מחיצה.

אמר רב פפא: ולא פליגי. אין מחלוקת ביניהם, משום שכל אחד מדבר על סוג מלח אחר:

הא במלח סדומית, הא במלח איסתרוקנית.

רב דיבר על מלח איסתרוקנית, שהוא דק ומתפור, ולכן גם אם מעמידים ממנו מחיצה, אין היא נחשבת כמחיצה הגודרת את הרשות בשבת. ושמואל דיבר על מלח סדומית, שהוא עב וקשה כאבן ואינו מתפור, ולכן הוא יכול לשמש כמחיצה.

והשתא דאמר רבה, עכשיו, אחרי ששמענו

את יסוד הכותל.

שואלת הגמרא: **והא תניא הרי שנינו בברייתא: ושל חמור, שלשה מן האיסטרוביל, שהן ארבעה מן הקלת.** ריחים המונהגים על ידי חמור, (14) צריך להרחיק שלשה טפחים מן מושב הריחים שקורין איסטרוביל, שהם ד' טפחים מן החלק העליון של הריחים שטוחנת ונקראת קלת.

התם, מאי טיריא איכא, שם מה שייך לומר שמרעיד את הקרקע?

ומתרצת הגמרא: **אלא משום קלא,** אלא הטעם שצריך להרחיק הוא מחמת הקול של הנהגת החמור, או של הריחיים כשהן טוחנות, והקול מזיק לכותל. (15)

שנינו במשנה: ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ארבעה מן השפה:

אמר אביי: שמע מינה, כליא דתנור, טפח. מזה שכתוב במשנה שצריך להרחיק שלשה טפחים מן הכליא שהן ד' מן השפה, למדנו מזה שהכליא עודף על השפה, שזהו גוף התנור, טפח מכל צד.

נפקא מינה למקח וממכר. מה נוגע לנו לדעת את זה, אלא לענין מקח וממכר, שאם אחד מוכר לשני תנור שפה וכליא בסתם, ולא קבעו ביניהם בכמה יהיה הכליא גדול מן השפה, אמרינן שצריך הוא להיות גדול טפח מכל צד, משום שלמדנו מהמשנה שכך הוא סתם תנור.

מתניתין:

לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית, אלא אם כן יש על גביו גובה ארבע אמות. אסור להעמיד תנור בתוך הבית, אלא כשיש מפי התנור עד התקרה חלל ארבע אמות, כדי שלא יאחוז האור בתקרה, ואפילו כשאין מי שגר בעליה שעל גב התקרה, מכל מקום השכנים יכולים לעכב עליו שאם ידלוק ביתו תעבור הדליקה גם לבתיהם. (16)

היה מעמידו בעלייה, צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים. אם מעמידו על גבי העליה צריך שיהא טיח קרקע בעובי ג' טפחים מתחתיו, כדי שלא תבער תקרה שמתחתיו.

משום קלא, שגם לפי המסקנא יש טיריא כדאיתא בדף י"ח א', אלא שרעידת הארץ נעשה לא על ידי נדנוד הריחיים, רק מחמת הקול. אולם מהר"י מיגאש משמע שגורס אלא משום קלא שכתב שאין הקרקע מתנדנד עיי"ש. ועיין לעיל י"ח א' תוד"ה דטיריא שהביאו שתי הגירסאות.

16. כן משמע מרש"י ד"ה ואם הזיק. וכ"כ רש"י ב"ק ס"א ב שבני העיר מעכבין עליו. ועיי"ש בתוס' שמקודם פירשו שבעל עליה מעכב עליו, והיינו שמדובר כשיש מי שגר בעליה. ואח"כ

14. כן פירש רש"י. אולם הראשונים תמהו על זה שאיך חמור יכול לעבור בג' טפחים?! ועוד, מדוע אין טיריא בריחים של חמור? ומה זה שונה מריחים של יד? ופירשו תוס' דשל חמור היינו שהריחים מונחות על גבי עצים הנושאים אותה שנקראים חמור, לכן אין נדנוד הקרקע. ובשם ר"ח פירשו גם כן שמונחת על גבי עצים, רק הטעם שאין נדנוד משום שהדרך לסבב הגלגל ברגליו ולא בידיו, מה שאין כן, בריחים של יד שמסבבין בידיו עיי"ש.

15. הרשב"א והר"ן כתבו דלא גרסינן "אלא"

מקלקל את האוצר שמעליו. **ולא רפת בקר,** גם אסור לעשות רפת בקר תחת אוצרו של חברו, מפני שהריח של הרפת קשה לאוצר.

באמת ביין התירו, כשיש אוצר של יין מותר לפתוח תחתיו חנות של נחתומין ושל צבעין, דאין החום מזיק ליין, **אבל לא רפת בקר.** אסור לעשות רפת בקר תחת אוצר של יין, מפני שהריח מזיק ליין.

גמרא:

שואלת הגמרא: **והתניא, בתנור ארבעה ובכירה שלשה,** הרי שנינו בכרייתא שאם בא להעמיד תנור בעלייה, צריך שיהא תחתיו מעזיבה ד' טפחים, ובכירה צריך ג' טפחים, ואילו במשנתנו כתוב שבתנור צריך רק ג' טפחים ובכירה טפח?

מתרצת הגמרא: **אמר אביי, כי תניא ההיא בדנחתומין,** הברייתא מדברת בתנור וכירה של נחתומין, דהיינו של אופין, שמסיקין אותו תמיד ומחמת זה הוא יותר חם, לכן צריך להרחיק יותר. **דתנור דידן, כי כירה דנחתומין.** תנור שלנו דהיינו של בעלי בתים שאינם נחתומין, חומו שוה לכירה של נחתומין, ולכן בשניהם צריך מעזיבה ג' טפחים.

ובכירה, טפח. אם מעמיד כירה על גבי עלייה, מספיק שיהא תחתיה מעזיבה גובה טפח. מפני שכירה אינה חמה כמו תנור, שתנור עשוי בשיפוע, רחב מלמטה וצר מלמעלה ועל ידי זה מתקבץ החום ונעשה חם מאד, אבל כירה עשויה בצורת מלבן שיש לו מקום להניח עליו שתי קדרות ואינה חמה כל כך, לכן מספיק במעזיבה טפח.⁽¹⁷⁾

ואם הזיק משלם מה שהזיק. אף אם הרחיק כשיעור המפורש במשנה, מכל מקום, אם הזיק, צריך לשלם, משום שאינו נחשב לאנוס, אלא מוטל עליו לדאוג שלא יזיק.⁽¹⁸⁾ וכשאין מרחיק כשיעור המפורש יכולים לעכב עליו שמא יזיק ולא יהיה לו לשלם.

רבי שמעון אומר: לא אמרו כל השיעורין האלו אלא שאם הזיק פטור מלשלם.

רבי שמעון חולק על תנא קמא, וסובר שאם הרחיק כשיעור המפורש, פטור מלשלם אם הזיק, משום שהוא נחשב לאנוס.

לא יפתח אדם חנות של נחתומין ושל צבעין תחת אוצרו של חברו, כשיש בעלייה אוצר של חברו, אסור לפתוח בבית שמתחתיו חנות של נחתומין שהיינו שמסיקין שם אור תמיד לאפות, וכן של צבעין שגם כן מסיקין שם אור כדי להרתיח הצבע, מפני שהחום

הביאו פירוש רש"י שבני העיר מעכבין עליו.

17. עיין ברשב"א שהק' למה לא כתוב בכירה מהו השיעור שצריך שיהיה גובה על גביו? ותי' כמה תירוצים:

(א) שאין לך בית שאין עליה שעל גבה גבוהה מהשיעור שצריך שלא תגיע השלהבת לתקרה.
(ב) שהשיעור הוא שלישי מתנור כמו למטה,

והיינו אמה ושליש. ג) שמספיק טפח, וכתב שכן מצא בירושלמי.

18. עין רי"ף בהכנס ס"א ב שכתב לחלק בין כאן לשם, וביאר שכאן כיון שזה דבר תמידי צריך להשגיח שלא יארע מזה נזק, ואם לא השגיח הרי הוא פושע עיי"ש. ועיין קצוה"ח קנ"ה א' ונתה"מ שם.

לא, שאפשר לומר שכיון שהוא פתוח לרוח רביעית, הרוח שולטת שם חזק, ואין החום של התנור והריח של הרפת מזיקין לאוצר, או לא?

בנה עלייה על גבי ביתו, מהו?

תיקו.

בנה בעל עלייה עוד עלייה על גבי גג עלייתו, ורגילין היו לבנות שם לאוצר, מהו, אם תמצוי לומר ריבה בחלונות לא הוי מעשה מספיק להיות נחשב קדימה, כאן שאת כל הבנין בנה לצורך האוצר, האם זה נחשב קדימה או לא? (21)

ועמדו כל הספיקות בתיקו ולא נפשטו.

בעי רב הונא בריה דרב יהושע: תמרי ורמוני מאי, תיקו.

הכניס בעלייה תמרים ורמונים שאין החנות והרפת בקר מזיקים להם, האם נאמר שזה נחשב התחלת אוצר לתבואה וכיוצא בזה, שזה מראה שהולך להניח שם שאר דברים, או שכל זמן שלא הניח תבואה וכיוצא בזה לא נחשב שקדם האוצר? ונשאר בתיקו.

שנינו במשנה: **באמת ביין התירו וכו': תנא, ביין התירו מפני שמשביחו, החום של**

שנינו במשנה: **לא יפתח חנות וכו': תנא אם היתה רפת קודמת לאוצר מותר.** ושוב אין צריך להרחיק גם אם יעשה השני אחר כך אוצר. ובטעם הדבר מבואר לעיל י"ח א' שנחלקו בזה אב"י ורבא.

בעי אב"י: כיבד וריבין לאוצר, מהו?

אם בעל העליה כיבד את גגו לצורך אוצר, או שריבין, שזילף שם מים להשכיב החול שבעליה לצורך אוצר, האם נחשב כמו שעשה כבר אוצר ושוב אין יכול בעל הבית לפתוח חנות למטה, או שלא נחשב כמו שעשה אוצר ומותר עדיין לבעל הבית לפתוח חנות?

ריבה בחלונות, מהו?

אם תמצוי לומר שכיבד וריבין לא נחשב קדימה, כיון שלא עשה מעשה גדול ואינו ניכר שמחמת אוצר הוא מכבד ומרבין, מה הדין אם ריבה בעל העליה חלונות בעליה לצורך אוצר, כדי לשמור התבואה שלא תרקב, האם נחשב כאילו עשה כבר אוצר כיון שעשה מעשה גדול, או לא? (19)

(אכסדרה תחת האוצר מהו), (20) אם יש אכסדרה שהוא מסובב מג' רוחות ופתוח ברוח רביעית, תחת האוצר, מהו, האם מותר לפתוח שם חנות ולעשות שם רפת בקר או

20. כן פירש הרמ"ה והמאירי לפי גירסא זו. אולם הב"ח מוחק זה הבעיא, וכן נראה משאר הראשונים.

21. מכאן מדייק הרשב"א שאם בנה עלייה על גבי העלייה והניח שם אוצר, משמע שפשוט

19. כן פירשו הרשב"א והריטב"א, וכן נראה מרש"י להלן בד"ה בנה עלייה על גבי ביתו. ובפירוש רבינו גרשום פירש להיפך שאם תמצוי לומר שכיבד וריבין נחשב קדימה, כיון שזהו ממש הכנה לעשיית אוצר, ריבה חלונות מהו, האם נחשב ג"כ קדימה או לא, כיון שזוהי הכנה יותר צדדית.

אבל עושה כלים יוצא ומוכר בתוך השוק, יכול לעשות כלים בביתו ולמכור בשוק. ואינו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן, לא מקול הפטיש, אף על פי שדופק בפטיש בביתו אין השכנים יכולים לעכב עליו. ולא מקול הריחים, אם טוחן חטים בריחים שבביתו, אין השכנים יכולים לעכב עליו אף על פי שהריחים משמיעין קול. ודוקא כשטוחן לעצמו, אבל אם טוחן לאחרים יכולים לעכב עליו מחמת שמרבה נכנסין ויוצאין בחצר. (24) ולא מקול התינוקות. לפי ההוה אמינא הפירוש הוא תינוקות שבאים לקנות יין ושמן וכיוצא בזה.

גמרא:

שואלת הגמרא: מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא, מה החילוק בין הרישא לסיפא, שברישא יכול למחות בידו מקול הנכנסין והיוצאין, ובסיפא אינו יכול למחות מקול התינוקות שבאין לקנות?

החנות משביח את היין. ולא רפת בקר מפני שמפריחו. ריח הרפת מזיק ליין ומסריחו.

אמר רב יוסף: האי דידן יין שלנו אפילו קוטרא דשרגא נמי קשיא ליה. אפילו עשן שיוצא מנר קשה לו. (22) אם כן, כל שכן שמזיק לו חנות של נחתומין ושל צבעין.

אמר רב ששת: ואספתא כרפת בקר דמיא. שחת של תבואה מחמת שהוא לח ומתחמם מעלה סרחון, ודומה לרפת בקר שאסור להניחו תחת האוצר.

מתניתין:

חנות שבחצר יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן מקול הנכנסין ומקול היוצאין. אחד מבני חצר שרוצה לפתוח חנות בביתו, יכולין השכנים שבאותו חצר לעכב עליו ולומר לו שמפריע להם קול הנכנסין והיוצאין מחנותו. (23)

שאסור לבעל הבית לפתוח חנות בביתו, אף על פי שהעליה מפסקת בין הבית לעלייה שמונח שם האוצר.

22. תוס' לעיל י"ח א' לא גורסים קוטרא דשרגא, ופירשו שהעשן אינו עובר דרך התקרה, רק החום של הנר מזיק ליין, וכ"ש החום של חנות נחתומין וצבעין.

23. כתבו הרמב"ן והרשב"א דאין הטעם מחמת הקול של הנכנסין והיוצאין, שאם כן, מה החילוק בין זה לבין קול הפטיש, ועוד למה בחצר אחרת מותר, אלא הטעם מפני שמרבה עליהם את הדרך, שעל ידי שיש שם הרבה אנשים צריך לזוז מפני זה ומפני זה, ונמצא

שהדרך יותר ארוכה.

וטעם החילוק בין היזק של קול שעל זה אין יכולין לעכב, לבין היזק של ריבוי הדרך שעל זה יכולין לעכב, הוא משום שהיזק של קול עושה בתוך רשותו הפרטי, וזהו זכותו של כל אחד שבתוך רשותו יכול לעשות כל מה שהוא לצרכו. מה שאין כן, ריבוי הדרך שמביא אנשים בתוך החצר שזהו רשות השותפין, וכיון שמפריע לשותפין יכולין לעכב.

24. כ"כ הרשב"א כאן, וכ"כ תוס' בת"א א' לקמן כ"א א' ד"ה וגרדי, ובת"י שני כתבו דגם עושה לאחרים מותר משום שאין נכנסין ויוצאין כל כך כמו בחנות. עיי"ש.

"ולמדתם אותם" ולמדתם אתם. מה שאמר הכתוב "ולמדתם אותם", דרשו "אותם" כמו "אתם", שאתם בעצמכם תלמדו לבניכם.

התקינו שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים.

מאי דרוש מהיכן דרשו שרק בירושלים מושיבין מלמדי תינוקות?

"כי מציון תצא תורה" [וגו'] שהמשך הוא "ודבר ה' מירושלים", לומר שהתורה צריכה להיות בציון ובירושלים, משום שהיו רואים שם כהנים עוסקים בעבודה וכולם עוסקים במלאכת שמים, היה גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה.

ועדיין מי שיש לו אב היה מעלו לירושלים ומלמדו, מי שאין לו אב לא היה עולה ולמד. התקינו שיהו מושיבין בכל פלך ופלך, בכל ארץ שיש שם כמה מדינות ועיירות. ומכניסין אותו כבן ט"ז כבן י"ז, משום שקטנים מזה היה קשה להם לנסוע מהמקום שהם גרים למקום שהיו מלמדין.

ומי שהיה רבו כועס עליו מבעיט בו ויצא. כיון שלא הורגלו מקטנותם לשבת ולעסוק בתורה.

עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן ביחד עם חכמי דורו, שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר. ומכניסין אותן כבן שש כבן שבע. כבן שש בכריא וכבן שבע בכחוש.

ומאחר שתיקן יהושע בן גמלא אין יכולין

מתרצת הגמרא: אמר אביי, סיפא אתאן לחצר אחרת. סיפא של המשנה "ולא מקול התינוקות", מדובר שבני חצר אחרת אין יכולין לעכב עליו שלא יבואו התינוקות לקנות אצלו בחצרו, אבל בני אותה חצר יכולין לעכב עליו וכמו שכתוב ברישא.

אמר ליה רבא: אי הכי, ליתני חצר אחרת מותר. אם המשנה באה לחדש הדין שבני חצר אחרת אין יכולין למחות, למה אמרה שאין יכולין לעכב מקול התינוקות, שלא כתוב כאן שזהו בחצר אחרת, שיהא כתוב מפורש אם הוא בחצר אחרת מותר.

אלא, אמר רבא:

כא-א סיפא אתאן לתינוקות של בית רבן. לעולם הסיפא מדובר באותה חצר, ולא מדובר בתינוקות שבאין לקנות, אלא בתינוקות שבאין ללמוד תורה אצל רבן, ואפילו שמרבה באותה חצר נכנסין ויוצאין מכל מקום, אי אפשר למחות בידו, ומתקנת יהושע בן גמלא ואילך, הטעם שאין יכולין למחות בידו, זהו משום שהמשנה מדברת אחרי תקנת יהושע בן גמלא.

דאמר רב יהודה אמר רב ברם באמת זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו, הוא היה כהן גדול בתקופת בית שני, שאלמלא הוא נשתכח תורה מירושל, שבתחלה מי שיש לו אב מלמדו תורה, מי שהיה לו אב שיכול ללמדו היה מלמדו, מי שאין לו אב שיכול ללמדו, לא היה למד תורה.

מאי דרוש? מה הם דרשו שחשבו שרק האב מלמד?